

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Pressa noastră și cărțile românești în războiul actual.

I.

Dacă războiul, care mistuie acum cu flăcările sale bunăstarea și liniștea neamurilor, a dat în vileag multe din calitățile și defectele omenității — referindu-ne la poporul nostru putem să declarăm cu conștiința liniștită că în învălmășala aceasta de popoare poporul nostru și-a arătat mai cu seamă *calitățile* sale sufletești.

Se susține că războiul este o probă de ioc a vitalității unui neam. Chestie de discutat. Argumente pro și contra se vor găsi din belșug. Pacifiștii vor mărturisi plini de convingere că timpul de pace, de muncă *laborioasă*, de emulație *cinstită* între popoare, este proba de foc a fiecărui neam.

Oricum te-ai hotărî în privința păcii și a războiului, un fapt trebuie să-l relevi pe urma războiului acestuia mondial: învățături mai *evidente* decât cele de acum, n'a câștigat nici un neam până astăzi cu privire la organizația puterilor sale. După cum se curăță aurul în foc de toate elementele străine — tot astfel ies acum la iveală spiritul de organizație, tenacitatea, calitățile sufletești ale fiecărui neam.

Orbi să fie conducătorii unui neam ca să nu recunoască marele favor al învățăturilor trase pe urma războiului generale. Ca o mașină, care are nevoie de toate șuruburile și roțile ei, de toate coardele de transmisiune, de uleiul, care netezește calea roților și dinților de oțel — tot asemenea e nevoie în viața

unui neam de complexul unor factori vitali, de o *organizație*, care se dea ceva închiegat, ceva bine determinat, care să poată ținea piept cu puvoii ce se deslanțuiește împotriva neamului.

Dacă ne întrebăm: cum ne-am îngrijit noi ca să fie pregătite șuruburile mașinei noastre, ce ulei am cumpărat ca să poată să se pună în mișcare roțile — vom da de multe răspunsuri...

Înainte de toate vom găsi la locul ei constatarea: poporul nostru și-a îndeplinit cu *scumpătate* datoria sa față de dinastie și față de țară. Inima de aur a țaranului român s'a manifestat cum nu se poate mai bine. Dacă există un triumf al dreptății pe lume — și ne place a crede că există — atunci răsplata faptelor noastre, a luptei noastre desinteresate, *trebuie* să sosească, căci altfel s'ar clătina din temelie toate credințele noastre.

Oricât de mare, de curată, de sfântă să fie inima românească, oricâte calități să aibă ea — *numai* cu inima nu vom putea ajunge pe cărarea dorită de noi. Mai trebuie multe șuruburi, multe roțițe, multe coarde de transmisiune.

Dacă nu există toate acestea — încețază întreagă mașinaria și din pricina unui șurub ruginit, care nu-și îndeplinește datoria, stă pe loc bunătatea de mașină.

Nu e scopul rândurilor de față să analizeze toată șurubăria organizației unui neam, șurubărie, care-i dă puțința să viețuiască așa, cum trebuie.

Numai *două* puncte vrea să releve scriitorul acestor rânduri, două roți — dacă vreți — ale mașinării neamului, cari s'au adevărit că nu umblă, după cum dorește toată sufla-

rea românească: presa și lectura beletristică de prin spitale.

Despre starea pressei s'au scris mai multe articole în timpul din urmă. Toate se plâng că n'avem puțința să cetim jurnale românești, cari să ne informeze pe larg despre problemele actuale. Cei mai mulți din jurnaliștii noștri de profesie sunt mobilizați — cei rămași abia că mai pot ține piept cu multele agende.

Una e sigur: un popor de atâtea milioane, cu un contingent atât de respectabil la miliție, cu atâtea putere de vitalitate, va *trebui* să se îngrijească ca presa să-i fie mult mai îngrijită, ca redactorii să poată scrie la adăpost de mizeriile traiului zilnic. E banal să mai spui că presa este oglinda neamului — și tot atât de banal e să declari că neamul nu poate pretinde ca cei mai buni ai săi, mântuitorii condeiului, cari îi apără interesele, să moară de foame și prin sanatorii, din cauza traiului insuportabil, la care-i osândește înconștiența unui neam.

Oricât de banale ar fi constatările acestea — trebuie spuse, de zeci, de sute de ori, ca să pătrundă în conștiința fiecărui neam.

Știm cu toții greutatea redactării unei foi românești —

Tocmai fiindcă știm toate greutatea acestea — va trebui să ne pătrundem de importanța gazetăriei românești și — în loc să zimbim malițios, în loc să ponegrim, fără de apel, datoria noastră va fi să dăm *mână de ajutor* acestei gazetării, care e chemată, *trebuie* să apere interesele neamului întreg.

Aleargă vântul toamnei.

Aleargă vântul toamnei și suieră și geme
In vaier poartă crunta a mamelor blesteme.

Pădurea ruginită îmbracă sumbră haină,
Așa-s obrajii noștri de lacrimi plânse 'n taină.

Cad ploile de toamnă, năvalnic râuri cresc,
Sunt lacrimile noastre ce nu se mai opresc.

Din ramuri pale frunze se deslipesc, cad lin,
Ah, unde ne sunt frații? S'au dus și nu mai vin!

Morman de toi uscate peste cărări s'astern,
In țări și glii străine își dorm somnul etern.

Se lasă ceata toamnei pe crânguri amuțite,
Câte mirese astăzi își pun văluri cernite.

Și florile grădinei s'au stins de-a toamnei brume,
Bieți copilașii noștri, rămași orfanți in lume.

Iar luna 'nsângerată ce peste deal se stinge,
Ne spune 'n taina nopții de țări scâldate 'n sânge.

Emil A. Chiffa.

Volhinla.

O noțiune geografică și politică nedefinită. — Fertilitatea uimitoare a solului. — Coloniștii germani și cehi in triumful de fortărețe. — Marii proprietari polonezi. — Principale orașe ale provinciei.

După ocuparea orașului Kozel, după cucerirea cetăților Luck și Dubno, trupele austro-germane au pus stăpânire pe aproape întregul ținut al Volhiniei.

Singurul colț neocupat încă, este cel apărut de cetatea Rowno.

Volhinia este un teritoriu al cărui caracter nu este încă bine stabilit — nici din punctul de vedere geografic și nici din punct de vedere politic.

In vremuri îndepărtate, Volhinia era reședința a două familii slave — Duleb și Buzan — a căror putere se întindea peste un ținut cuprins între Bug și Nistru. In timpul predominanței Lituaniei, ținutul se numia „pământul volhinian”, iar in timpul republicii poloneze el forma regența Volhinia. Intinderea sa varia neincetat: când era mai mare, când mai mică, — iar granițele sale când alunecau spre nord, când spre sud. Sub stăpânirea rusă, ținutul acesta fu încorporat în imperiu sub denumirea de „gubernământul Volhinia”.

Suprafața lui aproximativ este de vre-o 65.000 klm. p. deoi numai cu prea puțin mai mică decât aceea a Galiției. Udat de râurile Bug și Styr (împreună cu afluenții lor) el se mărginește la nord cu Polezia, la est cu guvernământul Kiew și la sud cu Podolia.

Solul Volhiniei este foarte divers. Partea de sus, la nord de Luck, este un șes adeseori mlăștinos și acoperit în majoritate cu păduri. Caracterul general al acestei fășii aminteste mult pe acela al Poleziei. Șesul acestei părți a Volhiniei nu e întrerupt decât de o serie de ridicături, cari se înșiră de-alungul malurilor râurilor Slucza și Horyn.

Partea de est a guvernământului este și ea câmpie întinsă, însă mult mai ridicată. Afară de aceasta pământul este aci negru și fertil, iar ținutul destul de des populat. Tot atât de des populată este și partea vestică a Volhiniei, care e străbătută în lung și în lat de o mulțime de râuri și pârae, și presărată cu o serie de dealuri înalte, acoperite — în majoritate — cu păduri.

Partea deluroasă, care reprezintă ultimele ramificații ale Carpaților, formează bazinul de unde isvorăsc următoarele râuri: Turya, Styr, împreună cu Ikwa, Horyn, împreună cu Slucza și Teterow, care se varsă în Nipru. Dealurile scad mereu pe măsură ce se apropie de Nipru, formând astfel celebrele „Porohe” (trepte).

Cu pișcături, cu vorbe de spirit, nu s'a ridicat încă nimic solid. *Umărul* trebuie pus, ca să se ridice clădirea solidă!

Gândul îmi zboară la câteva scene trăite de curând. În oraș străin, departe de ai tăi — îți cade atât de bine să auzi vorbă românească, să dai de scris românesc. Știi prețui, voi, cari bârbiți mereu, simțemintele, de cari am fost cuprins dând într'o tutungerie streină — de petecul de hârtie, care este „Gazeta Transilvaniei” sau „Românul” din ziua de astăzi?

Știi voi ce va să zică o foaie românească, vești scrise în limba ta, într'o mare de streini? Cu câtă sfințenie iai petecul de hârtie — și cum citești și răsцитеști știrile zilei, căutând să citești printre rânduri, căutând să tâlmăcești părțile ei albe!

Așa, cum este ea, presa română, Cenușotca română — ți-e dragă, pe lângă tot vestmântul ei modest și, dacă ți-ar atăca-o streinul, ai strânge-o la piept, zicând streinului: „E a mea! Vezi-ți de drum!”

Am auzit de un soldat român, de un țaran, cum a găsit în tranșeele din Galiția un petec de gazetă românească și cum l-a strâns la sân și cum l-a citit de două-trei, de zeci de ori — era doară scrisoare românească, după care ducea dorul!

Sentimentalism fals? O, nu! Presa trebuie să fie, presa *trebuie* să întrupeze aspirațiunile unui neam. Cei mai buni ai săi, intelectualii, crema societății, vor trebui să-și depună ce au mai bun, mai sfânt, pe hârtie — ca să se răspândească cuvântul adevărului și al binelui.

Ar fi trist să fie altfel. Vai și amar de neamul, care este condus în presa sa de ventricoli-saltimbaci!

Dacă adevărul acesta nu se poate răsturna — ce ne oprește ca să nu bătătorim cărarea arătată: creierea unei prese puternice? Răspunsul e simplu: nu sprijinim presa după cum s'ar cuveni. La constatarea aceastei răspunde contrarul: nici presa nu-și îndeplinește datoria!

E povestea cu cocoșul-roșu, să fie cu iertare! Fiecare aruncă vina în cărca celuilalt.

Dacă ne-a învățat până acum ceva răbboiul până acuma, ne-a învățat: puterea zace în *unire!*

Ce lozincă va trebui să fie scrisă în conștiința neamului nostru? Lozincă: *cu orice preț o pressă vrednică de un neam ca al nostru!*

Nu vedeți că numai neamurile acelea însemnează ceva, cari au la activul lor o activitate remarcabilă? Nu vedeți că dacă organele oficiale ale partidului nostru, ale neamului nostru, nu se prezintă *cum* ar trebui să se prezinte, faptul acesta însemnează un minus la activul neamului nostru întreg?

De aceea: cel ce stimează și sprijinește presa românească aduce servicii *reale* neamului!

Adevăruri, cari sunt — vai! — atât de banale și atât de adevărate, încât ar trebui scrise cu litere de aur în conștiința fiecărui român.

O privire în trecutul apropiat al marilor state europene.

De Dr. Petre Poruțiu.

Cine a început răbboiul și cine va leși învingător, sunt de sigur întrebările principale cari preocupă biata lume învrăjbită. Mulți au încercat să răspundă acestor întrebări, de cincisprezece luni de când bătăliile răbboiului. Să ne fie deci lertat, să spunem și noi câteva cuvinte.

Viața popoarelor seamănă cu viața oamenilor singuraticei. Închegate în state — când se numesc națiuni — și ele se nasc, trăiesc o viață conștientă și mor; luptă aceeași luptă pentru existență ca și indivizii. Și cum viața indivizilor este o luptă de emancipare din cătușele impuse omului de natură și societate, tot astfel tind și statele la o neatârnată cât mai desăvârșită în purtarea destinelor lor. (Concha, *Politika* I. p. 30 ss.) Aci sunt a se căuta cauzele atâtor rivalități, cari își găsesc ultima expresiune în răbboale.

Dela *Quetelet* încoace ne-am obișnuit a căuta cauzele faptelor omenesti și în lumea din afară, — în natura lucrurilor — cum zice el. (Pauer, *Az ethikal determinizmus elmélete*, p. 11. ss.) Deci, dacă susținem comparația între om și stat, este numai logic să aplicăm aceeași metodă. O privire în trecutul mai apropiat al marilor state europene, cari astăzi se răbbolesc, va confirma corectitatea concluziunii noastre și ne va ajuta să găsim răspunsurile la întrebările ce ne-am pus.

Condițiunile climaterice sunt acelea ale oricărui ținut continental: călduri mari în timpul verei și geruri aspre în timpul iernei.

Solul — în afară de partea nordică a ținutului — este extrem de productiv. Cu toată productivitatea acestuia însă, cu toată clima sa sănătoasă, el nu e decât foarte slab populat. Pe acest teritoriu pe care — după cum am spus — are aproape mărimea Galiției, nu locuiesc — după statistica din 1912 — decât 4 milioane de suflete. Și această cifră nu a fost însă ajunsă decât numai în urma dibacei politici de colonizare, urmată de guvernul rus în ultimii ani. Partea nordică a țării, care reprezintă aproximativ o treime din întinderea ei, a fost supusă unor schimbări radicale: numeroasele ei mlaștini au fost uscate și porțiuni întregi de pădure au fost tăiate spre a fi prefăcute în teren arabil. În același timp s'a dat acces coloniilor, cărora — spre siguranță probabil — li s'a impus o serie destul de respectabilă de „condiții”, cari mai de cari mai grele.

Sub oricare alt guvern, decât cel rus, cifra locuitorilor ar fi crescut mereu și ar crește încă în mod neîncetat.

În Rusia însă, socotelile nu se potrivesc cu cele obișnuite la noi.

În ce privește chestiunea națională a Volhniei, ea se rezolvă astfel: Ukranienii (Rutenii) formează majoritatea (2/3) populației. Statistica

de date rusești cari — se știe — sunt din cale afară de „aproximative”.

Geograful rus Ioroșkevici, bazându-se nu numai pe această statistică, dar și pe propriile sale calcule și socoteli, ne-a oferit în 1897 următorul tablou al structurii naționale a Volhniei: 2.095.000 Ruteni (adecă 70,1%); 394.000 Evrei (adecă 13,2%); 209.000 Ruși (adecă 6,7%); 184.000 Polonezi (adecă 6,2%); 171.000 Germani (adecă 5,7%) și 27.000 Cehi (adecă 0,9%).

Procentul Germanilor și Cehilor este astăzi — după 18 ani — mult mai mare dat fiind că coloniștii germani și cehi au imigrat aci în număr mare, mai ales în ultimii ani.

Tabloul acesta se înfățișează cu totul altfel când e vorba de cultura diverselor naționalități și nu de numărul lor.

În acest caz Polonezii ocupă locul întâi, reprezentând nu numai clasa bogată, dar și pe cea inteligentă și emancipată. Rușii — în afară de un prea mic număr dintre ei, cari sunt proprietari — sunt cinovnici (funcționari) și soldați. Germanii și Cehii reprezintă agricultura modernă, pe care o practică pe proprietăți mici. Evreii locuiesc, ca și în Polonia, mai mult la orașe și se ocupă cu industria și comerțul. Rutenii reprezintă masa de țărani, robi ai pământului, lipsiți de proprietăți și trăind într'o mizerie înspăimântătoare.

Coloniștii germani s'au așezat în ținutul cu-

I.

Veacul al șaptesprezecelea găsește Europa continentală în plin răbboiu: este răbboiul religios supranumit de treizeci de ani (1618—1648); el sfârșește prin pacea de Westfalia încheiată la Osnabrück și Munster în 14 și 24 Octombrie 1648. Găsește Franța ajunsă la preponderanță politică (Ludovic XIII 1610—1643, Cardinalul Richelieu 1624—1642; Ludovic XIV 1643—1715, cardinalul Mazarin 1643—1661) și Anglia în ajunul prefacerilor cari o pregătesc pentru scopuri mari. Aceste prefaceri pornesc dela închegarea parlamentarismului; înțelegem sub parlamentarismul acelor vremuri deocamdată numai dreptul aristocrației și al burghezimei de a încuviința cheltuielile extraordinare ale țării. Parlamentul și Coroana merg veacuri de rând mână în mână având aceleași scopuri naționale — întărirea puterii maritime și a protestantismului — și făurind astfel centralizarea vieții de stat.

Evoluția aceasta — a constituționalismului englez începător — își ajunge apogeul sub Elisabeta din casa Tudor (1558—1603). Cu stingerea casei Tudor prin moartea reginei Elisabeta și ajungerea Stuartilor pe tron (1608—1649) se tulbură cooperarea regelui și a parlamentului. Năzuințele absolutistice ale Coroanei apoi simpatiile ei pentru catolicism provoacă opunerea parlamentului.

Parlamentul se declară factor constituțional egal îndreptățit cu Coroana (1640) și ajungând sub conducerea lui Oliver Cromwell — reprezentantul naționalismului englez crescut cu protestantismul — acuză pe regele Carol I și-l judecă la moarte, (30 Ianuarie 1649). Cromwell înființează republica engleză (1649—1660) și ajuns în fruntea ei ca dictator (lord-protector, 1653—1658) cărmuește în spiritul Tudorilor: asigură prin actele de navigațiune dela 1651 interesele comerciale și maritime ale Angliei, bate pe Olandezi a căror rivalitate îi inspiră temeri (1652—1654) și continuă răbboiul cu Spania (1655—1658). Dela 1660 până la 1688 urmează iarăș Stuartii; domniei lor îi face capăt pentru totdeauna revoluția.

Revoluția engleză dela 1688 porneste din antagonismul caracterului protestant democratic al parlamentului și năzuințele absolutistice catolizatoare a Stuartilor și sfârșește cu învingerea parlamentului, — mai precis a Casei Comunelor, cari se identifică cu națiunea, — asupra Coroanei. După alungarea ultimului Stuart, Iacob II urcă tronul Angliei Wilhelm III prințul Oranjei și guvernorul general al republicelor olandeze unite, chemat de aristocrația îngrijată, ca nu cumva să se repete dictatura militară a masselor democratice din vremea lui

prins între cele trei cetăți volhiniene: Luck, Dubno și Rowno, ținut în care se desfășoară unul din capitolele ofensivei austro-germane.

Astăzi — firește — nu mai pot fi pe acolo decât prea puțini Germani, deoarece și guvernul rus a avut de grijă să-i ridice — imediat după izbucnirea răbboiului — și să-i transporte în interiorul Rusiei.

Polonezii sunt — după cum s'a mai spus — în cea mai mare parte „mari proprietari”. Totuș guvernul rus are ochii ațintiți asupra lor și nu scapă nici un prilej ca să le confisce sau răpească proprietățile. În ultimul timp el a elaborat chiar și legi speciale, de „confiscare” și „parcelare”, cari nu cată a lovi decât în marii proprietari polonezi.

În 1869 Polonezii aveau 90 la sută din moșiile Volhniei; în 1911, ei nu mai posedau decât 42 la sută din aceste moșii, iar astăzi ei nu au rămas decât cu 19 la sută din pământul arabil al Volhniei, — ori cum însă cu cel mai bun, cu cel mai fertil.

Ocupațiunea principală a locuitorilor este dictată de caracterul țării. Majoritatea (75 la sută) lor se îndeletnicesc cu agricultura și cu industria casnică.

Pădurile ocupă încă — deși mare parte din ele au fost tăiate — a patra parte a țării, adecă mai bine de 3,400,000 hectare. Tăierea copacilor și industria în legătură cu ea, constituie un bogat izvor de venituri.

Pășunile volhiniene sunt renumite prin productivitatea lor și prin calitatea superioară a

respins arlgerardele dușmane, cari au luat lupta la sud de muntele Palanca.

Trupele germane cari înaintează pe ambele țărmuri ale Moravei au ocupat înălțimile ce se ridică spre sud dela Palanca și spre nord dela Petrovaț.

Grupul care a trecut Dunărea la Orșova, l'a alungat pe dușman din munții ce se găsesc spre vest dela Cladovo.

Bulgarii au înaintat peste Negotin, iar trupele lor, cari înaintează spre nord dela Cnizevaț, au trecut peste sectorul de mijloc al Timocului.

Berlin, 24 Octomvrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: La nordvest de Souchez am respins atacurile dușmane. Detașamentele pătrunse în pozițiunile noastre le-am scos imediat. Aviatorii dușmani au aruncat bombe fără rezultat asupra Ostendei și asupra gării dela Noyon. Un biplan englez s'a prăbușit în luptă aeriană la vest de St.-Quentin. Pilotul și observatorul, ambii ofițeri, au murit. Aviatori germani au atacat cu succes bun și vizibil tabera engleză dela Abbéville și au aruncat bombe asupra Verdunului. Am observat nimeriri.

Intrunirea „Ligei pentru unitatea națională.”

București, 22 Octomvrie 1915.

Ieri, Joi, seara la ora 9 a avut loc în sala „Dacia” intrunirea cetățenească convocată de „Liga pentru unitatea națională”.

Au participat la această intrunire dnii: colonel Șoimescu, președinte; Nițescu, avocat; I. Ghimbășanu, Al. Tisescu, Al. Macedonski, Tache Policrat, I. Protopopescu-Pache, M. Benu, român macedonean, etc.

Intrunirea a fost deschisă de d. Nițescu, avocat, care a făcut introducerea cuvântării sale prin expunerea scopului propus al noiei ligi, adică: o perfectă solidaritate între adevărații patrioți și formarea unui puternic zid de apărare și susținere al guvernului și dinastiei în așteptarea idealului național.

Oratorul termină repetând apelul adresat Românilor ce adevărat simț românesc, să se lepede de credințele lor politice, cel puțin pentru momentele grele prin cari trece neamul românesc, să aibă în vedere în simțământul lor, numai adevăratele interese mari ale neamului pentru izbândirea cărora să facă din suflitele lor, zid de luptă pentru ajungerea la adevărata țintă și la adevăratul „ideal național”. Regretă că unii oameni politici din opoziție nu răspund, prin o sfortare supremă, la chemarea de unire ce li se face.

D. I. Ghimbășanu-Galați, a scos în evidență necesitatea — pentru momentele actuale — a unirii tuturor Românilor, indiferent de culoare politică, într'un gând și o credință în jurul tronului și guvernului.

„Vom intra în acțiune — a mai adăogat autorul — numai atunci când guvernul va avea neîndoioase asigurări de complect succes, și vom intra nu pentru vre-unul din grupurile beligerante, ci pentru România noastră și pentru neamul românesc”.

D. Al. Tisescu: „Aci ce azi fac mare gălăgie cu apărarea demnității naționale, n'ar fi trebuit, prin faptele lor, să pună în poziție pe șeful guvernului de a cere scuze ministrului Germaniei. D. Brătianu a apărât țara și interesele ei de un dezastru și nu trebuia supus la umilințe”.

D. Al. Macedonski: „Idealul cel mai sfânt este: înțelepciunea. Și noi ar trebui să strecurăm țara prin noianul de primejdii, așa după cum și străbunii noștri au făcut-o. Până în prezent am dovedit aceasta grație înțelepciunii dlui Ionel Brătianu fiul marelui Ion Brătianu. Idealul național se va întâmpla atunci când guvernul va crede că momentul oportun a sosit”.

D. Tache Policrat: Azi nu poate fi nici un bun român, filo-rus, filo-german sau anti-rus, sau anti-german, ci toți Români, deopotrivă: „filo-români” și toți într'un suflet pentru sacrificiul suprem, pentru nobilul neam românesc. Nimeni nu poate monopoliza inteligența și patriotismul. Nu acuzăm pe dnii dela „Federația Unionistă” de nepatriotism, dar nu le permitem nici o clipită să se îndoiască de sinceritatea pa-

triotismului nostru. Să nu impue să fie ascultat numai cuvântul lor.

D. I. Protopopescu-Pache. D-sa spune că țara noastră a avut marele noroc ca să aibă în fruntea ei pe d. Ionel Brătianu, care bine a făcut ceea ce a făcut. Apelează la unire pentru salvarea intereselor țării, pentru că toți Români sunt tot așa de patrioți ca și dnii N. Filipescu și Take Ionescu.

D. Marinescu, brutar, care a întrerupt pe d. Macedonsky, deși nu face parte din Ligă a spus că toate manifestările ce au scopuri cu adevărat românești, merită sprijinul masselor.

Intrunirea terminându-se s'a dat cetire la următoarea moțiune:

Cetățenii capitalei, adunați astă-seară, Joi 8 Octomvrie n., în sala „Dacia”, la apelul „Ligei unității naționale” ascultând cu sfîntenie cuvântările rostite, manifestăm voința noastră hotărîtă și afirmăm cu tărie că nu înțelegem să încurajăm o politică zisă națională, care ar avea de scop altă acțiune decât numai creșterea țării noastre. Respingem, deci, invitațiunile celor cari cred că oastea noastră are cumva datoria să apere politica și diplomația în Balcani a unuia sau altuia din grupele de puteri interesate.

Declarăm solemn că ne facem zid de apărare în jurul guvernului pentru preîntîmpinarea atentatelor și turburărilor ce se pun la cale. Credem că îndeplinim prin aceasta o operă de înaltă datorie dând organelor autorizate ale statului toată autoritatea de care au nevoie în răspunderile timpului greu pe care-l trăim.

Războiul european.

Lupte violente lângă Altkirch.

Berlin. — „B. Z. am Mittag” anunță din Basel: Se svonește, că în regiunea dela Altkirch sunt în curgere lupte violente. Operațiunile în Vosgi au fost reluate în 12 Octomvrie și nu s'au început din ofensivă germană, cum au scris ziarele, ci sunt numai o continuare a ofensivei franceze. Din parte germană se declară de neadevărate toate veștile contrare.

Trupe franceze au plecat în ajutorul Sârbilor.

Paris. — Agenția Havas anunță că un mare număr de trupe franceze au părăsit Salonicul plecând spre portul sârbesc.

De ce Madjarof a fost privat de funcțiunile sale diplomatice.

Paris. — „Le Temps” scrie: „O depeșă din Sofia anunță că d. Madjarof, fost ministru al Bulgariei la Petrograd, a fost privat de funcțiunile sale diplomatice, pentru că făcuse anume declarații ziarelor rusești. Se știe că d. Madjarof n'a ezitat, în ajunul atitudinii adoptate de Bulgaria, să critice în termeni severi politica cabinetului din Sofia și ingratitudea față de Rusia eliberatoare.

Nou plan de război Italian?

Londra. — Din Elveția vine o interesantă știre cu privire la planurile Italianilor. E vorba de o nouă (?) perioadă de activitate ce se va inaugura în Alpi. Austria va fi atacată cu o mare îndârjire.

Generalul englez Hamilton la Roma.

Roma. — Generalul englez Sir Hamilton, fostul comandant al armatei anglo-franceze la Dardanele, a sosit la Roma.

Înțelegerea a făcut noul propunerii României.

Lugano. — „Secolo” află dela corespondentul său din Roma, că reprezentanții din București ai Înțelegerii au făcut un demers pe lângă guvernul român cuprinzând noi oferte pentru intrarea în acțiune a României. Până în prezent nu se cunoaște cuprinsul acestei note. Ziarul italian pretinde a ști totuș, că guvernul român va accepta recenta ofertă ce s'a făcut din partea Înțelegerii.

Desmintirea înțelegerii greco-bulgare.

Lugano. — Lui „Corriere della Sera” i se anunță din Atena cu datul de 23 Octomvrie n.: Guvernul grec dă cea mai categorică desmintire știrea lansată de ziarul „Hestia” relativ la o înțelegere secretă pe care Grecia ar fi încheiat-o cu Bulgaria.

Guvernul român caută o nouă legătură cu țările Înțelegerii.

București. — Întreruperea circulației pe linia Niș-Salonic, în urma ocupării orașului Vranja de Bulgari, pune România în situația de a nu putea primi poșta ca și mărfurile numeroase ce urmează să sosească din Italia, Franța și Anglia.

Guvernul român este preocupat de această chestiune. Delegați ai căilor ferate române vor fi trimiși de urgență în Rusia și Suedia pentru a studia organizarea de transporturi prin Anglia, Suedia, Rusia.

Ultimul consiliu de miniștri, ținut sub președinția domnului I. Brătianu, s'a ocupat de chestiunile curente.

Atacul flotei aliate împotriva țărmlui bulgar.

Sofia. — Despre bombardarea țărmlui bulgar din Marea Egee de către flota aliaților se dau următoarele amănunte:

Atacul s'a început în 21 Octomvrie după amiază, la orele 1 și jumătate în fața portului Porto Lagos s'au arătat 21 vase, cari au bombardat portul, dar fără să pricinuiască vre-o pagubă mare. Panică nu s'a putut observa, ci locuitorii au așteptat în liniște sfârșitul atacului. Mulți s'au dus din curiozitate pe țărm, de unde au privit vapoarele agresive. N'a fost rănit nime și cea mai mare parte a clădirilor orașelului au rămas intacte.

După canonadă de o oră vasele s'au depărtat în direcția spre est, dar pretutindeni, pe unde au trecut, au bombardat localitățile de pe țărm.

Vre-o pagubă mai serioasă n'au pricinuit nici într'un loc. Deodată cu localitățile mai mici a fost bombardat și portul dela Dedeagaci, unde s'au arătat vase dușmane. La aceste s'a alăturat și flota agresivă ce venea dinspre Porto Lagos. În total au atacat portul 21 vase. Scopul principal al atacului, pare a fi fost, devastarea împrejurimii portului. Dușmanul a tras din tunurile de calibrul cel mai mare. Populația din Dedeagaci a întâmpinat atacul cu calmitate. În oraș a fost distrusă o moară, 1 s'au pricinuit stricăcuni unei cazarme, iar în împrejurime mai multor clădiri. Pagubă mai mare a făcut bombardarea în gara căii ferate.

Trupele engleze și franceze s'au unit cu trupele sârbești.

Rotterdam. — După știrile sosite din Paris debarcarea trupelor franceze la Salonic continuă neconturbat. Trupele franceze cari au trecut granița grecească s'au unit cu trupele sârbești. După știrea ziarului londonez „Daily Telegraph” o parte din trupele engleze sunt în drum spre Serbia, ca să se unească cu trupele sârbești.

Antanta a dat Greciei ultimatum de 3 zile.

Atena. — Miniștrii Antantei au prezentat primului ministru Zaimis, azi o notă comună în care se spune că Grecia interpretând în mod arbitrar acordul sârbo-grecesc servește interesele dușmanului și întrucât Grecia nu-și va schimba concepția Antanta se va vedea silită, ca să întrerupă relațiile prietenești cu Grecia. Antanta așteaptă răspuns în decurs de 3 zile.

Duma dorește să proclame monarhia rusească.

Berlin. — „Lokalanzeiger” scrie: Duma a fost convocată pe 3 Noemvrie. Cea dintâi hotărâre care o va lua Duma la întrunirea ei va fi proclamarea monarhiei constituționale și libere rusești.

Un ziar francez se teme că România va ataca Rusia.

Paris. — „Journal des Debats” afirmă că în cazul când puterile Înțelegerii nu vor oari Germania și Austro-Ungaria dela drumul lor spre Constantinopol, Înțelegerea va pierde în acelaș timp în Orient și Occident orice perspectivă de a mai atrage România și Grecia de partea ei. Grecia în tot cazul nu va putea pricinui mult rău Înțelegerii. Dar guvernul român se poate să fie silit să se îndrepte contra Rusiei,

pentru a pune stăpânire pe Basarabia, care va fi apoi unica pradă pipăibilă. Totul silește înțelegerea să facă cele mai supreme încordări în Orient.

Bulgarii au ocupat Pirot.

Lugano. — „Corriere della Sera” primește din Atena știrea că Bulgarii au ocupat Pirotul și acum înaintează spre Niș.

Concentrări de trupe la Salonic.

Berlin. — Lui „Berliner Tageblatt” i se anunță din Lugano: Călătorii sosiți din Salonic la Neapole spun că în Salonic au fost concentrate un mare număr de trupe grecești. Zilnic sosesc numeroase vapoare cu transporturi. Numărul soldaților Greci, concentrați trece peste 50 mii. Aliații debarcă mereu noi și noi trupe. Mai în urmă au sosit în portul dela Salonic 40 vapoare engleze cu transporturi.

Rușii totuși îi ajută pe Sârbi.

Berlin. — Lui „Berlingske Tidende” i se anunță din Paris prin Petrograd: Se afirmă că acțiunea rusească pentru sprijinirea Serbiei s'a început încă Vineri în săptămâna trecută. Amănunte nu se cunosc, dar se așteaptă în orice moment sosirea știrea despre debarcarea trupelor rusești pe țărmul bulgar din Marea Neagră.

In jurul decedării directorului V. Onițiu.

Anunțuri funebre.

Din prilejul decedării regretatului *Virgil Onițiu*, directorul gimnaziului român din Brașov, au fost lansate următoarele anunțuri funebre:

— Victoria Onițiu n. Branisce ca soție, Florin Onițiu ca fiu, Victor Onițiu și Valer Onițiu ca frați, Maria Radu n. Onițiu și Anița Onițiu ca surori, Maria M. Branisce ca soacră, Nicolae Radu, Dr. Valeriu Branisce, Victor Branisce ca cumnați, Valeria Missits n. Branisce, Veturia Branisce și Virgilia Branisce ca cumnate, aduc cuprinși de nemărginită durere în numele lor și al consăngenilor, la cunoștință, că mult iubitul lor soț, tată, frate, ginere și cumnat *Virgil Onițiu* directorul gimnaziului gr. or. rom. din Brașov, membru corespondent al Academiei Române, deputat în congresul național bisericesc al provinciei metropolitane gr. or. române și în sinodul arhiepiscopiei Sibiiului, membru onorar și ordinar al mai multor societăți culturale românești a adormit în Domnul împărțit fiind cu sfințele Taine Joi în 8/21 Octombrie seara la ora 6 și $\frac{1}{4}$ în etate de 51 ani împliniți. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă Sâmbătă în 10/23 Octombrie la ora 3 d. m. din sala festivă a gimnaziului român în cimitierul bisericeii sf. Nicoale din Scheii-Brașovului. Brașov, în 9/22 Octombrie 1915. Fie-i odihna ușoară și memoria binecuvântată!

Cu nespuse durere aducem la cunoștința tuturor prietinelor și binevoitorilor școalelor noastre că vrednicul și în veci neuitatul director al liceului nostru din Brașov, *Virgil Onițiu* membru corespondent al Academiei Române, deputat în congresul național bisericesc al metropoliei gr. or. române și în sinodul arhiepiscopiei, membru onorar și ordinar al mai multor societăți culturale românești, împărțit fiind cu sf. Taine, a încetat din viață în 8/21 Octombrie 1915 la ora 6 și $\frac{1}{4}$ seara, în etate de 51 ani, după o viață bogată în roade, închinată școalelor noastre, al căror suflet și povățuitor luminat și credincios a fost un pătrar de veac, 25 de ani ca profesor și 21 de ani ca director. Rămășițele pământești ale adânc regretatului nostru director vor fi ridicate din sala festivă a liceului nostru și se vor așeza spre vecinică odihnă în cimitierul bisericeii gr. or. române dela Sf. Nicolae, Sâmbătă, în 10/23 Octombrie, la ora 3 d. a. Dumnezeu să-l odihnească și să-l facă parte — apostolului devotat, care a răspândit cu atâta belșug sămânța luminei în jurul său — de lumina vecinică a celor fericiți!

Brașov, în 9/22 Octombrie 1915. — *Eforia școalelor centrale gr. or. române din Brașov.*

Ne împlinim o datorie de nespuse durere anunțând tuturor prietinelor culturii neamului nostru trecerea la cele eterne a neuitatului nostru *Virgil Onițiu* director al școalelor secundare gr. or. române din Brașov, membru corespondent al Academiei Române, președinte al secției literare a Asociației pentru lit. și cultura poporului român etc. întâmplată în seara zilei de 21 Octombrie 1915, în al 51-lea an al vieții și al 26-lea al funcționării sale ca profesor. Fatalitatea a voit ca tocmai în anul celor mai grele încercări, pe care le-a îndurat vreodată școalele noastre, să fie lovite în ce aveau mai prețios: în mândria lor. L-au pierdut trupește dar a rămas între noi sufleteste. Minte sa luminată, inima sa largă, sufletul său idealist, exemplul său viu de omenie și devotare rară chemării sale altruiste, nu se vor uita ușor. Iar sporul de suflet cinstit, idealist, vecinic activ, pe care atâtea generațiuni l-au dus, în curs de 25 de ani, din școalele a căror cărmă și podoabă a fost, îi vor asigura pentru totdeauna recunoștința acestora precum și locul de frunte ce i se cuvine în istoria culturală a neamului nostru. Iubit coleg și director, D-zeu să-Ti facă parte în împărăția luminii fără umbră, de odihna pe care înzadar ai căutat-o în lumea aceasta vremelnică! Brașov, în 9/22 Octombrie 1915. *Corpul profesoral dela școalele secundare gr. or. române din Brașov.*

INFORMAȚIUNI.

Arad, 25 Octombrie 1915.

Domnului Motru,

Senator, directorul „Nouei Reviste Române” — București.

Iubite domnule Motru, nu pot să las fără răspuns cuvintele d-tale trimise mie prin o prea dragălașă artistă a Teatrului Național — și caut, să Vă pui în curent. (succede imi va?...) cu viața intimă a unui scriitor cinstit... Dvoastră, dle Motru, regretați foarte mult că m'am „amestecat” în politică și că mi-am declarat sentimentele, pe care trebuie să le ascund. Dv., dle Motru, nu admiteți că un scriitor să se lase impresionat de politică — deși dv. ați trebui să presupuneți, că atitudinea noastră, a cărturarilor rămași acasă ni se impune din locuri înalte și Vă declar categoric, că orice atitudine politică, reală și ideală, se impune dela sine: în Ardeal nu poți luca pe revoluționarul și ar fi poate ridicolă atitudinea acelu „scriitor”, care bzuindu-se pe condeiul său, ar încerca să sdruncine temella unei clădiri sigure.

Trebule să declar însă, iubite dle Motru, că regret din toată inima încrederea mea în câțiva oameni. La începutul războiului, este adevărat, m'am îndeletnicit cu profesorii politice, din care câteva s'au adevărit de minune — am vânturat câteva idei, pornite mai mult din intelectualitatea necruțătoare față cu sentimente.... Dar de atunci au trecut câteva luni, un an, și „atitudinea” politică mi s'a slăbit într'un anonim scuzat prin toleranță, eu nu am și nici nu pot avea pretenția de-a râvni la imediat cu „păreri” politice. Domnule Motru, astăzi, în tăcerea bisericească în care mă cuprind a-zilul meu clujan, mi s'a format o nouă credință și numai una, statornică și sfântă: a iubi poporul. A-l iubi, a-l înțelege, a te cobori la dânsul, a scoate la suprafață din sufletul lui nenumăratele comori ce zac în el — a lupta pentru emanciparea lui culturală și a-i păstra caracterul etnic — iată un ideal, care lămurește pe deplin orice atitudine....

Am admirat destul Apusul și poate am uitat Ardealul de dragul conteselor, — astăzi, fiu rătăcit, mă întorc la vechiul cămin, gura mea cântă doină și nu mi-e rușine de sărăcia vetrei noastre.

„Politica” asta voiu urma-o și nu cred să dau gres.

Mii de salutări tuturor,

Emil Isac.

Un român inventează o nouă torpilă. Se anunță din București: Marina militară română a experimentat la Galați o nouă torpilă, ai cărei inventatori sunt ofițeri din marina României. Se spun lucruri foarte bune despre această nouă torpilă atât din punctul de vedere al puterii, cât și al distanței la care bate și al ușurinței de mânăuire.

Propunerea d-lor Dr. A. Vlad, Dr. Gh. Dublesiu, Dr. I. Pop și S. Chira în ședința congregației comitatului Hunedoara. Sâmbătă s'a întrunit în ședință ordinară de toamnă congregația comitatului Hunedoara. Intre alte chestiuni la ordinea zilei, s'a desbătut — după cum aflăm din ziarele ungurești din Budapesta — și următoarea propunere prezentată de dnii Dr. Aurel Vlad, fost deputat naționalist, Dr. Gh. Dublesiu, Dr. Iustin Pop și Simeon Chira, membri ai congregației:

— *Propunem ca toți membrii congregației să declare, că prin faptul că Vasile C. Osvadă și Ioan Moța, membri ai congregației, au fugit în România, unde prin trădarea loialității lor față de patria și comitatul nostru, s'au angajat în serviciul mișcărilor dușmănoase nouă, care mișcări urmăresc o politică de sdruncinare a întregității statului nostru, — s'au făcut nedemni de a fi mai departe reprezentanți în congregația comitatului.*

În consecință, membrii congregației îndie-rează ținuta lor și nu-i mai poate considera ca făcând parte din congregație”.

„După patrioticele expuneri convingătoare ale dlor Dr. Iustin Pop și a fostului deputat naționalist Dr. Aurel Vlad”, — spun ziarele ungurești — „la propunerea membrului Hajduczky József, congregația a primit cu aplauze unanime propunerea membrilor români”.

La propunerea vice-șpanului comitatens, d. Csulay, congregația a decis „să se eternizeze în protocolul ședințelor discursurile și propunerile făcute relativ la ștergerea din lista membrilor congregației a dlor V. C. Osvadă și I. Moța”.

Aviația românească. Din „L'Indépendance Roumaine” dela 21 Octombrie: Am vorbit despre magnificul sbor în înălțime executat săptămâna trecută deasupra capitalei de serventul aviator Bucur, ce s'a ridicat până la 3000 metri. Îndrăznețul pilot și-a înnoit încercările ieri dimineață. De data aceasta a atins înălțimea de 3.600 metri, cu toate că bătea puternic un vânt rece. Cu motorul stins a retras în sfârșit în sbor planat și în spirale.

O escadrilă de aeroplane la Oltenița. Într'una din zilele trecute la orele 9 dimineața a sosit în Oltenița (România) în sbor opt aeroplane, sub comanda dlui colonel Găvănescu. După ce au făcut mai multe virajuri, aparatele au aterisat pe câmpia de lângă spitalul comunal. Cu această ocazie, un aparat sistem Blériot, pilotat de d. Mangur, a aterisat din greșeală într'o groapă, rupându-i-se o roată. Datorită prezenței de spirit a pilotului, s'a evitat un accident mai grav. La orele 1, patru aeroplane s'au întors la București, iar restul aparatelor au plecat a doua zi dimineața. Aeroplanul deteriorat a fost reparat în Oltenița.

„Mercure de France” agită pentru retrocedarea Basarabiei. D. Marcel Montandon, colaborator al ziarului nostru înainte de războiu, a scris de curând un articol în „Mercure de France” pledând călduros pentru retrocedarea Basarabiei.

Pentru pace. Comitetul internațional feminin pentru pace înființat în 1912, la Haga, sub denumirea „Orice femeie” (Toute femme), și al căruia prezidentă fondatoare e dna Lucia Thomaian adresează un apel — mai ales către toate femeile globului — ca să lucreze cu prețul sacrificiului personal chiar, pentru pace.

Comitetul ne trimite și un plan unic, care — aplicat — ar duce la o pace imediată și durabilă și la posibilitatea desarmării pe viitor. Pacea imediată s'ar putea realiza numai prin reunirea fără întârziere a tuturor țărilor neutre, într'un fel de tribunal-parlament al păcii, care să judece neînțelegerile actuale. Războiul să fie recunoscut ca o crimă oprită prin legi, să se formeze legiuni protectoare ale păcii mondiale. Toate eforturile să fie îndreptate în o singură direcție pacea imediată și desarmarea pe viitor.

Înfrățirea maghiaro-bulgară. Mercuri a avut loc, o demonstrație de simpatie în fața consulatului bulgar din Budapesta, cu prilejul alăturării Bulgariei de puterile centrale. Deși vremea a fost ploioasă au luat parte câteva mii de demonstrații. Consilierul comunal, Dr. Havas,

Cromwell. De aici încolo Coroana stă sub influința unei oligarhii aristocratice destul de dibace, ca să facă și din parlament instrumentul politice sale. Totuși tendința spre democrație politică a protestantismului englez se menține și desvoltă și mai departe. (P. Rohrbach, Die Geschichte der Menschheit, Sammlung Blaue Bücher).

II.

Până când în Anglia se petrec cele arătate mai sus, pe continentul european apar doi noi factori politici chemați în curând la roluri de mare importanță: Prusia și Rusia. Intemeietorul politic al statului prusian este marele duce elector Frideric Wilhelm I, (1640—1688). Principele acesta de o personalitate superioară adună loialtă și unește strâns sub marca de Brandenburg prin o administrație excelentă toate provinciile Hohenzollernilor. Urmasul său Frideric I (1688—1713) câștigă coroana regală (18 Ianuarie 1701). Al doilea rege Frideric Wilhelm I (1713—1740) își crește un corp de funcționari conștiințioși, pe cari îi ține sub controlul său personal, și concentrează toate mijloacele statului pentru susținerea unei armate puternice*). Răzimat pe administrația și armata creiată de tatăl său Frideric cel Mare (1740—1788), al treilea stăpânitor al tărâului regat, încearcă să facă o politică de mare putere. Prusia, ca mare putere este creațiunea personală a geniului lui Frideric cel Mare, dar totodată un rezultat al principiului protestant, care a stabilit o nouă concepție asupra raportului etic dintre cetățeanul singuratic și stat, concepție ce culminează în accentuarea datorințelor principelui și a poporului față de stat, contrar formulei catolice a universalismului teocratic. Prusia fridericeană nu se poate închipi fără o încordare extremă și permanentă a forțelor morale din rege și popor, care este iarăși rezultatul unei creșteri conștiente în spirit protestant al mai multor generații. De aici se explică destoinicia lui Frideric cel Mare care l-a făcut să triumfeze în războiul de șapte ani (1756—1763) față de marea putere habsburgică aliată cu Rusia și Franța. Nu încapă îndoială că l-a ajutat și împrejurarea, că Franța fiind angajată în război și împotriva Angliei nu a putut să-și desvolte deplin forțele nici într-o direcție, — apoi chiar întâmplarea, prin moartea neașteptată a împărătesei Elisabeta a Rusiei (1762) căreia i-a urmat retragerea trupelor rusești. (Rohrbach, op. cit.).

III.

Rusia intră în politica europeană prin alianța acum pomenită pe vremea războiului de șapte ani. După unirea deosebitelor principate stăpânite de urmașii lui Rurik și scuturarea jugului mongolic, principatul moscovit își lărgeste hotarele spre sud-ost până la marea Caspică, iar spre est până în Siberia și chiar până la țărmii Oceanului Pacific, sub țarii Ivan Vasilievici I, cel Mare (1462—1505), și Ivan Vasilievici II Gro-

* G. Schmoller, Skizze einer Finanzgeschichte, Leipzig, 1909.

fânului pe care-l realizează. Ele acoperă o întindere de aproape 1,200,000 hectare și produc pe fiecare an peste un miliard de kgr. de fân.

Grație belșugului de nutreț, creșterea viteilor — cu deosebire creșterea cailor și a oilor a luat o desvoltare mare.

Volhinia este astfel de multă vreme furnizoarea cu vite a Poloniei rusești și Lituaniei. Producția de cereale este considerabilă: 30 milioane puzi de secară, 17 milioane puzi de grâu, 21 milioane puzi de ovăz, diferite alte cereale la un loc 80 milioane de puzi (1 pud are 16379 kgr.) Mare parte din această cantitate, se exportă în Austro-Ungaria și Germania. Volhinia mai produce apoi peste 10 milioane chintale de cartofi, cari sunt — în cea mai mare parte — întrebuințate în fabricile de spirt.

Cultura sfeclilor, — și în legătură cu ea industria zahărului, — au luat în ultimul timp o desvoltare simțitoare în Volhinia. Celelalte industrii sunt în schimb foarte slab sau de loc reprezentate.

Z. o.

zavul (1533—1584). Ivan IV bate ordul cavalerilor germani în Livonia (Livland), dar împiedecați de Polonia și Suedia deocamdată nici el, nici Alexei Mihailovici (1645—1676), tatăl lui Petru Cel mare, — care în războiul cu Suedia asediază zădarnic cetatea Riga, — nu sunt în stare să stăpânească litoralul Mării Ostice. Abia Petru Cel Mare (1689—1725), cucerește țărmul Mării Ostice dela Finlanda și până la gurile Dniei. Meritul lui e că recunoscând necesitatea de a deschide imperiului său calea la Marea Ostică a avut în vedere acelui scop destulă energie de a-și moderniza armata și a înjgheba o flotă, în timp foarte scurt.

Totuși spiritul culturai apusene nu și l-a însușit deocamdată nici el, nici poporul său. De aici încolo se începe a se resimți influința Rusiei. Deodată cu sfârșirea războiului nordic (1700—1721), Rusia ajunge la preponderanță față de Polonia, asupra căreia nu peste mult, după terminarea războiului de șapte ani (1772), se împărțește cu Prusia și Austria. Faptul că Prusia în urmă nu și-a păstrat decât o parte din această achiziție, a fost spre binele ei, căci altfel ușor putea să-și piardă caracterul german. (G. Weber, Weltgeschichte in übers. Darst., Leipzig 1889 și Rohrbach op. cit.)

Rolul soldăției românești pe frontul italianesc.

Bravurile regimentului nr. 43.

Arad, 25 Oct.

Nu mai este un secret că împătrita înțelegere a vrut să desconcerteze acțiunea germano-austro-ungară dela Dunăre prin ofensiva cu forța nouă pe toate fronturile. Detaliurile despre luptele cumplite, desperate date pe frontul germano-anglo-francez în urma ofensivei anglo-franceze dela 25 Sept. al cărei preludiu a fost canonada, nemaipomenită în istoria războaielor, de trei zile, s'au putut citi în ziar. Ofensiva francezo-engleză se pare însă că s'a frânt de rezistența viguroasei defensive ori seriei de contra-atacuri germane, iar de altă parte resursele de muniții nu mai permit o pradă ca aceea din cele trei zile. Deasemeni s'au dat informațiuni despre cursul evenimentelor proaspete militare de pe frontul rusesc, evenimente cari vădesc planul Ententei. Acest plan de reluare a acțiunilor pe toate fronturile au încercat să-l valorifice și armatele italiene.

Luptele din zilele trecute au fost deosebit de îndârjite, și au avut o oarecare amploare, eveniment rar pe frontul selbaticilor munți de stânci dominătoare.

Comunicatele oficiale amintesc de o ofensivă puternică italiană pe coloana de munți ce desparte platoul Doberdo de șesul nordic al Isonzo-ului până la Gorizia. Italienii au atacat la muntele S. Michele cu forțe mari bine știind că având o situație favorabilă vor putea influința repede asupra câmpurilor de luptă ce se dă pentru Doberdo și Gorizia, și multumită preponderanței lor de forțe au reușit, după trei atacuri respinse de trupele austro-ungare, să pătrundă în câteva poziții.

Aceste poziții însă, le-au păstrat puțin timp. Trupele regimentului nr. 43, prin eroismul admirabil au isbutit să constrângă la retragere pe Italieni. Comunicatul oficial din 23 Oct. aminteste acest succes de deosebită importanță, care este datorit unui regiment care într'atâtea rânduri și-a îndeplinit rolul său militar cu eroism fără seamăn. Regimentul este constituit în majoritate absolută de element românesc. Fapta recentă a sa înscrie o nouă glorie pe steagurile armatelor Maj. Sale.

Crestăm la răboj și această nouă dovadă de felul cum înțelege soldăția românească să-și îndeplinească rolul său salvând situații ca aceea de deosebită importanță strategică de pe muntele S. Michele.

Congregația de toamnă a comitatului Arad.

— Raport special. —

Azi la orele 9 a. m. s'a ținut congreagația de toamnă a comitatului Arad. Adunarea a fost presidată de vicecomitele Dr. Dálnoky Nagy Lajos, care a raportat înainte de toate despre trecerea din viață a prefectului Baron Urbán Iván. Protonotarul comitatului Dr. Schill József a rostit cuvântul de comemorare despre răposatul prefect, lăudând îndeosebi distinsul simț de datorie a acestuia, cinstea caracterului său, iubirea sa de oameni și munca neobosită pentru binele obștesc. S'au reliefat ca cel mai mare merit al răposatului lucrările pregătitoare pentru un nou mare spital județean, care zidit odată, va lăuda prin secolii sufletul umanitar al răposatului prefect.

După terminarea acestui panegiric adunarea cu unanimitate a hotărît a se induce în protocolul ședinței de azi regretul comitatului pentru pierderea răposatului prefect, distinselor merite ale acestuia, precum și să se inducă în protocol integral panegiricul rostit de protonotarul comitatens Schill József. Protocolul în extras se va comunica familiei indoliata.

Apoi vicecomitele president în semn de doaliu a suspendat ședința pentru 10 minute.

Reprezentanții au participat la ședință în toaletă de rigoare. Tot astfel și Românii cari au fost reprezentați prin dd. Dr. Ștefan C. Popp, Sava Raicu, Vasile Goldiș, Iuliu Herbay ș. a.

La orele 10 s'a început pertractarea obiectelor dela ordinea zilei. Cum însă partidul național român în cursul războiului și-a suspendat acțiunea politică, reprezentanții noștri din comitat n'au luat parte la pertractarea agendelor, Rap.

Inaugurarea clubului „Federației unioniste din București.

Discursurile dlor N. Filipescu și Take Ionescu.

București, 21 Oct.

În saloanele din calea Victoriei 76 (casa „Mercur”) a avut loc Mercuri la orele 5 d. a. inaugurarea clubului „Federației Unioniste”.

Deschide ședința d. N. Filipescu, care propune ca președinte atât al ședinței cât și al clubului pe d. profesor Dr. I. Cantacuzino.

D. N. Filipescu face un amănunțit examen al pregătirii noastre militare. Dsa spune că la izbucnirea războiului european aveam de fiecare tun mai multe muniții decât Franța, Anglia sau Rusia. Aveam ce ne trebuia, spune dsa, ca să pornim la război. Totuși ar fi fost util ca munițiile să mai fie sporite.

Oratorul spune că posedă documente deducând că ministerul de război român a condus totdeauna de așa natură tratativele pentru înarmare, ca să nu fim pregătiți. Această atitudine, d. Filipescu o pune în legătură cu acțiunea diplomatică a dlui Brătianu și spune că ambele dau toată siguranța că guvernul nu vrea să intre în acțiune.

Trecând la politica externă a guvernului, d. N. Filipescu spune că în urma negociațiilor nehotărâte ale dlui I. Brătianu s'au pierdut toate ocaziunile încât am ajuns să fim amenințați chiar la noi și să nu mai așteptăm împlinirea visului nostru decât dela noroc. În loc să sprijinim totdeauna pe Sârbi și pe Greci, ne-am dat tot mereu de partea Bulgariei.

Oratorul spune că tratatul care leagă Bulgaria de Germania e încheiat încă dela începutul războiului, anume din prima jumătate a lunii August.

D. Filipescu spune că opoziția nu poate fi învinuită că n'a sprijinit îndestul guvernul căruia i s'a votat și legea stărei de asediu cu condiția de a nu fi aplicată decât în război.

Guvernul ne-a făcut făgăduieli, azi îi cerem

să și le fie. Un guvern fățiș ostil idealului național e mai puțin primejdios ca un guvern ce-și învâluie telurile ca să ne fie în amorteală. Cel dintâi ne revoltă, cel de al doilea ne adoarme.”

D. Filipescu termină strigând: „Deșteaptă-te Române!”

D. Tache Ionescu spune că presa guvernului recomandă unire. Unire asupra ce? Asupra necunoscutului? Politica de pândă cu câștiguri cât mai mari și jertfe cât mai mici n'a dus niciodată la un sfârșit. La început ni se imputa că suntem ambițioși de putere, azi ni se spune că n'avem pregătirea necesară. Mai pregătit ca oricine e consenzul general al națiunii întregi. Dacă nici azi nu ne vom îndeplini idealul, nu ni-l vom îndeplini niciodată. Și un popor care nu vrea să se bată, nu merită să mai trăiască.

D. Take Ionescu examinează din nou situația europeană la intrarea Italiei în acțiune și deduce că atunci și Bulgaria și Grecia ar fi trecut de partea Quadruplei, dacă intram și noi. A trecut și acel ceas, spune d-sa, și s'a domolit entuziasmul. Cine suntem noi de așteptăm ca aliații să rezolve pentru noi problema? Nu se anexează atâtea mii de kilometri fără luptă.

Engliza, care n'are nimic de cerut, nimic de apărut, a adus în războiu 3 milioane de voluntari și face atâtea sacrificii materiale. Rusia face și ea atâtea jertfe și Europa va datori Rusiei liberarea ei. Sârbii fac și ei enorme jertfe, numai noi le evitam. Dați-mi voie să fac o comparație de finanțe: acela care vrea dobândă mare trebuie să și risce, nu ca noi cari vrem 40 sau chiar 80 la sută, căci așa pot fi proporționate pretențiunile noastre.

De vor fi învingători, Germanii nu ne vor ierta, ne vor pedepsi și ne vor desprețui, iar de vor învinge puterile Quadruplei, nu ne vor privi ca pe luptători, ci ca pe niște cete cari umblă să ridice ranile celor căzuți.

Cu asemenea purtări nu se fac țările mari și sufletele mari.

Ședința a fost ridicată la ora 6 seara.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 23 Octombrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Afară de câteva atacuri zădărnice ale dușmanului, întreprinse la Nowoalexienet, pe frontul ce se găsește spre sud dela Kolki ieri n'a avut loc nici un eveniment mai deosebit. Cursul luptelor lângă Styr e favorabil. Trupele noastre au ocupat cu asalt satul Kukli, care se găsește spre vest dela Tartorisc și a fost apărut cu extraordinară vigoșitate. A zecea divizie de cavalerie, care s'a dovedit destoinică pe toate câmpurile de războiu a dat în aceste lupte noi dovezi despre virtuțile sale militare. Numărul prizonierilor făcuți de aliați a crescut cu câteva sute de oameni. În lupta semnalată în comunicatul de ieri și în care au fost respinse atacuri rusești la cursul superior al Sczarei, o divizie austro-ungară întărită cu batalioane germane a făcut prizonieri 10 ofițeri și 1600 soldați ruși.

Pe frontul italian: Italienii au reluat în dimineața de 22 Octombrie, aproape pe întreg frontul litoralului atacurile extraordinar de violente, dar ca și în zilele de luptă anterioare, toate eforturile Italianilor au fost zădărnice. Spre amiază a dat greș pe coasta Zavorce un atac puternic al dușmanului, care în unele locuri a pătruns până în pozițiunile noastre. Pe Krn, Mrzli-Vrh și alte puncte ale capului de pod dela Tolmein s'au prăbușit în mod sângeros numeroase noi atacuri ale Italianilor. Artileria dușmanului a suferit iarăși mari pierderi. Terenul de pe Krn, la Kozarce unde au atacat alpinii și la Selo, unde au atacat bersaglieri, e acoperit cu cadavre. Bravele noastre trupe și-au menținut toate pozițiunile. În regiunea dela Plava, infanteria dușmană la al treilea atac a pătruns în tranșeele noastre dela Lagora, dar i-am scos imediat de aci. La capul de pod dela Gorizia focul puternic al artileriei a ținut ziua întreagă și a devenit foarte violent împotriva tranșeelelor noastre de pe înălțimea Podgora. Bateriile noastre au zădărnicit cu focul lor un atac al dușmanului întreprins împotriva acestei înălțimi. Pe platoul Doberdo infanteria dușmanului a dat și ieri repetate atacuri împotriva muntelui Monte San Michele. Am res-

pins în mod sângeros trei atacuri și singur numai odată i-a reușit dușmanului să pătrundă pe scurtă vreme în pozițiunile noastre. Cu un atac energic regimentul 43 de infanterie l'a respins pe dușman pretutindeni. Monte San Michele e neschimbat în posesiunea noastră. Dealtminteri s'au prăbușit toate atacurile dușmanului împotriva platoului Doberdo în urma rezistenței vigoșoase a bravilor apărători. Numeroasele atacuri ale infanteriei italiene întreprinse mereu ziua întreagă s'au terminat aproape fără excepție cu fuga în desordine a agresivilor. În Carintia și în Tirol, focul artileriei italiene continuă pe întreaga linie. 3 atacuri întreprinse împotriva Col di Lane le-am respins cu pierderi mari pentru dușman, precum și atacul împotriva capului de pod ce se găsește spre sud dela Schluderbach. Spre sud dela Arabba vânătorii tirolezi au ocupat cu asalt o pozițiune înaintată a dușmanului. Trupele de apărare din fortificațiile platoului Vielgereuth au respins deasemenea toate atacurile.

Pe frontul sudoriental: Armata generalului Kövess a pătruns ieri în pozițiunea Kosmai fortificată ca o cetate pe drumul ce duce din Belgrad la Arangelovaț. Trupele germane cari înaintează din valea Moravei l'au respins pe dușman de pe înălțimile ce se găsesc la nord de cursul inferior al lasieniței. La Orșova un grup compus din Austro-ungari și Germani au cucerit înălțimile de pe țărmul sudic al Dunării și fortul Elisabeta dela Tekia. Sârbii, a căror front s'a clătinat în numeroase puncte și au fost împrăștiți, se retrag pretutindeni spre sud. Aliații îi urmăresc. Trupele austro-ungare l'au alungat pe dușman la Vișegrad de pe înălțimile ce se găsesc spre ost dela Drina.

Armata I bulgară a continuat să înainteze la Negotin, în sectorul de mijloc al Timocului și la ost de Cnizevaț.

Berlin, 23 Octombrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Evenimente mai noi n'au avut loc.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: La colțul nordic al Curlandei s'a arătat un vas rusec. A fost bombardat Petragge, Domesnes și Gipken, iar la Domesnes au fost debarcate forțe mai mici. Spre sud dela Sdeved n'au reușit nici ieri repetițiile atacuri rusești cu forțe considerabile, iar la Duki aceste atacuri s'au desfășurat piept la piept.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: Spre sud dela lacul Wgonofrkoie am respins atacurile dușmane întreprinse împotriva pozițiunilor noastre de lângă canalul Oginski. Spre vest dela Tartorisc ofensiva noastră realizează progrese. Am ocupat Kukli. Am făcut prizonieri peste 600 Ruși.

Pe frontul din Balcan: Lângă Vișegrad am forțat trecerea peste Drina și l'am alungat pe dușman pe înălțimile ce se ridică spre sud dela această localitate. Armata generalului Kövess a ocupat cu asalt pozițiunile dușmanului dintre Rukavise și muntele Kosmaci.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: Forțele rusești debarcate la Domerves s'au retras pe vasele lor în fața înaintării trupelor germane. La nordvest de Dünaburg trupele noastre i-a scos pe Ruși, pricinuindu-le mari pierderi, din pozițiunile dela Schossberg și au ocupat cu asalt Klux. Rușii au lăsat în mâinile noastre 18 ofițeri, 2940 soldați și 10 mitraliere, precum și un svărlitor de mine.

Grupul generalului Linsingen: Am respins atacurile repetite întreprinse împotriva pozițiunilor dela canalul care l'am cucerit la sud de lacul Wigonowskoie. Prin contraatacurile noastre am respins repetițiile atacuri. Prin contraatacul nostru am făcut prizonieri 2 ofițeri și peste 300 soldați. La vest de Tartorisc am ocupat pozițiunile dușmane și am respins numeroase contraatacuri rusești. Au căzut prizonieri în mâinile noastre 3 ofițeri și 458 soldați.

Pe frontul din Balcan: Grupul mareșalului Mackensen: Armata generalului Kövess i-a respins pe Sârbi spre sud dela Lucavița și mai mult în direcția spre sud. Armata generalului Gallwitz a ocupat la ost de Palanca țărmul sudic al Sazenitei, iar mai spre ost a ajuns până în linia, care începând dela Rakinat se întinde spre nord de Petrovaț până la Renovaț. Sârbii au apărut această linie, în unele locuri, extraordinar de vigoșos. Din numărul mare al cadavrelor sârbești înmormântate de trupele noastre putem trage concluzii cât de mari sunt pierderile dușmanului.

La Orșova am trecut Dunărea și am ocupat înălțimea Slava Rozia. Am făcut prizonieri 3 ofițeri și 70 soldați.

Armata generalului Boiadjeff a capturat la Prahova lângă Dunăre, la nordvest de Negotin un depozit de muniție rusec și la jumătate drum între Mazaienak și Cnizevaț am ocupat țărmul vestic al Timocului. Dela celelalte unități ale armatei bulgare n'au sosit știri mai noi.

Sofia. — (Oficios). — Trupele bulgare au ocupat întreg orașul Üsküb.

Armata generalului Gallwitz l'a repins pe dușman de-o parte spre ost dela Palanca peste lasienița, de altă parte dela linia Alexandrovaț—Orlievo, spre ost dela Morava. Am făcut prizonieri peste 600 Sârbi. Sârbii cedând presiunii exercitate din două părți se retrag și din pozițiunile dintre muntele Korutița și înălțimea Siatina (281).

Trupele bulgare au ocupat Negotinul și Roblievo. Ofensiva lor realizează mereu progrese spre ost și sudost dela Cnizevaț și la sudvest de Pirov a respins în mod sângeros atacurile Sârbilor.

Sofia, 23 Octombrie. — Se comunică dela cartierul principal: În valea superioară a Timocului trupele noastre au trecut pe țărmul drept al râului. În Macedonia trupele bulgare continuă să-l alunge pe dușman. Afară de aceasta în urma vremii rele, operațiunile sunt mai târâgânte în unele locuri.

După amiază dela ora 1 până seara, 12 vase engleze și franceze au bombardat regiunea litoralului din Marea Egee, mai cu seamă localitățile deschise Portolagos, Maronie, Makra și Dedeagaci, cari sunt fortificate. Operațiunile flotei dușmane n'au nici o importanță militară.

Budapesta. — Primul ministru bulgar Radoslavoff, a adresat, în calitate de ministru de externe, telegrama dela vale către consulul bulgar din Budapesta Doreff Pance, cu datul de 9 (22) Octombrie: Trupele noastre au trecut valea Timocului pe țărmul stâng al râului, între Cnizevaț și Zaietar. Pentru stăpânirea orașului Zaietar lupta e în curgere. În Macedonia trupele noastre au ocupat cea mai mare parte din orașul Üsküb. Lupta încă nu s'a terminat. Pe celelalte fronturi trupele noastre continuă neschimbat ofensiva.

Budapesta, 24 Octombrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: La Nowoalexienet am recâștigat înălțimile ce se găsesc spre ost dela Lopusno, de unde ne-am retras ieri. Atacurile noastre realizează progrese la Tartorisk. L'am respins pe dușman la Komarov. Situația, dealtminteri, e neschimbată.

Pe frontul italian: Pe Isonzo lupta generală continuă. Luptele de infanterie desfășurate cu o nemai pomenită înverșunare s'au întins și asupra capului de pod dela Gorizia. Atacurile dușmanului s'au prăbușit pretutindeni cu îngrozitoare pierderi în urma apărării vigoșoase a curajioasei noastre infanterii, sprijinită de efectul grandios al focului puternic al tunurilor noastre. Atacul principal al Italianilor pe frontul din Tirol e însoțit de ieșiri întreprinse cu mari forțe. Platourile Vielgereuth și Lavaronne au stat sub un foc violent de artilerie. Mai multe divizii italiene întreprind atacuri împotriva frontului din Dolomiți. Aci am respins în mod sângeros ieri și alaltăieri câte un atac întreprins împotriva pozițiunilor noastre dela Bamberger Haus, Col di Lana și Tresassi și alte atacuri împotriva pozițiunilor noastre ce se găsesc la nord de comuna Sief și în valea Popena. Pe valea din Carintia s'au dat numai lupte de artilerie și au avut loc hărțuiri. Dușmanul a întreprins ieri înainte de amiază atacuri în cazanul dela Flitsch și în sectorul Krn, dar fără nici un rezultat. Lupta s'a domolit apoi. Împotriva frontului dela Mrzli Vrh până inclusive la capul de pod dela Tolmein Italianii mai întreprind atacuri cu eforturi desperade. Ei atacă iarăși mai cu seamă înălțimea ce se găsește spre vest dela Santa Lucia. Alpinii au pătruns aci într'un sector al frontului, dar regimentele de infanterie nr. 53 și 86 i-a scos de aci în curând prin un contraatac energic. Dușmanul n'a putut străpunge nici-unde frontul dela Isonzo între Tolmein și capul de pod dela Gorizia. Aci a fost lupta violentă mai cu seamă la Plava. În fața capului de pod dela Gorizia s'au prăbușit încă alaltăieri mai multe atacuri întreprinse împotriva muntelui Monte Sabatino. Ieri după o puternică preparare artileristică a întreprins un atac considerabile forțe italiene împotriva acestui munte care dominează regiunea și împotriva Oslaviel. Lupta undula încoaci și încolo și a continuat și noaptea. Lupta s'a terminat, menținându-și trupele noastre neclintit toate pozițiunile.

Pe marginea platoului Doberdo în sectorul dintre Mainizza și Monte sei di Bussi lupta a continuat a se desfășura cu violență neschimbată, câtă vreme în sectorul sudic ziua și noaptea au fost mai liniștite.

Atacurile dușmanului ațitate mereu cu forțe proaspete au dat deplin greș. Italianii s'au putut încuibă numai temporar în unele tranșee înaintate.

Infanteria noastră, așa și bravul regiment de infanterie 39, a recucerit totdeauna pozițiunile sale, la sud de San Martino, în luptă piept la piept.

Pe frontul sudoriental: Armata generalului Kövess l'a respins pe dușman dincolo de înălțimile ce se ridică spre nord dela Arangelovaț. Batalioanele noastre au

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.



Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**